

Kolumner

Chris Forsne:

Våra statliga myndigheter och även andra organisationer producerar kontinuerligt vägledning, riktlinjer och beslutsunderlag som de friskt plockar från olika lagar och direktiv som de själva vill.

SID. 11

Malcom Kyeyune:

Problemet med mänsklig historia är dock att i princip ingenting varar för evigt, förutom kanske då den mänskliga tendensen att överskatta sig själv. SID. 2

Pär Ström:

Det styrande etablissemanget vill inte ha yttrandefrihet för att de är rädda för att deras vanstyre ska ge näring åt den opposition som går utanför åsiktskorridoren. SID. 6

Jan-Olof Sandgren:

Vi får aldrig glömma att det var krafter långt bort från akademierna som uppmärksammade att Sveriges migrationspolitik var inne på fel spår.

SID. 11

Sveriges främste meteorolog:

Klimatet är inget problem för Sverige...

SID. 5

Renhållningsbolag köper olaglig avfallsförbränning

Varje år betalar det kommunala renhållningsbolaget i Jönköping tio miljoner kronor för att bränna sopor. Men enligt lag måste avfallsförbränningen konkurransutsättas.

SID. 5

Högre sjuklöne- kostnader påverkar företagarklimatet

Företagarombudsmannen vid Den Nya Valfärden har skickat in upprop till regeringen där vi kräver att företagens sjuklöneansvar slopas och att ansvaret för ersättning vid sjukdom bör ligga på Försäkringskassan.

SID. 4

CHEFJURIST PÄR CRONHULT:

Myndigheter ska inte ägna sig åt aktivism!

SID. 9

Luften går ur klimatpolitiken när gröna bubblorna spricker

De kommande åren kommer politikerna att stå inför ett vägval. Antingen överge klimatagendan och satsa pengarna på projekt som ger Sverige riktig tillväxt, konkurrenskraft, jobb och välbefinnande. Eller fortsätta leta med ljus och lykta efter klimatsatsningar som kan uppnå målet om noll nettoutsläpp.

SID. 8

Migrationspolitikens dilemma

Om andra länder stärker sitt gränsskydd måste Sverige följa efter.

SID. 10

Innehåll

Malcom Kyeyune: Problem i landet lagom.....	2
Kris – Patrik Engellau	3
Polisens organisationsproblem.....	4
Högre sjuklönekostnader påverkar företagarklimatet	4
Kommun kringgick lagen vid köp av konsulttjänster	4
Köping och Arboga uppdrar tjänster utan upphandling	4
Intervju: Professor Lennart Bengtsson	5
Årjäng har låst in sig i ett olagligt miljonavtal.....	5
Renhållningsbolag köper avfallsförbränning i strid mot lagen.5	
Pär Sröm: Etablissemangen vill inte ha yttrandefrihet.....	6
Sveriges företagarklimat bestäms i Bryssel – intervju med Företagarombudsmannen	7
Energipolitiken står inför ett vägskäl.....	8
Luften går ur klimatpolitiken när bubblorna spricker	8
Pär Cronhult: Myndigheter ska inte ägna sig åt aktivism!.....	9
Telge Nät AB ställde olagliga krav vid lampköp.	9
Renova Miljö AB driver verksamhet i strid mot lagen.....	9
Migrationspolitikens dilemma	10
Jan-Olof Sandgren: Woke är verklighetsflykt	11
Chris Forsne: När EU bestämmer vår vardag	11
”När politikerna kabbalar så är det mest ett spel för gallerierna” – intervju med Patrik Engellau.....	12

Adress: Box 5625, 114 86 Stockholm

E-mail: info@dnv.se

Hemsida: www.dnv.se

Ansvarig utgivare: Patrik Engellau

Form & Produktion: Rätt Grafiska AB,
www.rattgrafiska.se

Foton och illustrationer: Shutterstock och Den Nya Valfärden där inte annat anges.

Den Nya Valfärden är en partipolitiskt oberoende tanke- och handlingsmedja. Vi tror att det blir bättre om makt och pengar flyttas från valda ombud till medborgarna själva.

Vi har presenterat konkreta förslag för ett företagervänligare Sverige och för en ny välfärd sedan 1988.

den
nya
valfärden

För att läsa mer om
Den Nya Valfärden, gå in på vår hemsida:
www.dnv.se

Krönika

Northvolt är ett tecken på ett djupare problem

Northvolts saga är nu all; försöket att bygga revolutionerande ny batteritillverkning i Sverige slutade som ett kategoriskt misslyckande. I åtminstone en bemärkelse kommer dock denna saga att fortsätta ett bra tag till: skulden för det inträffade måste fördelas (eller skylas över), förklaringsmodeller måste tas fram för folk som verkligen trodde att detta skulle gå i hamn.

I Sverige gillar vi att skylla allt som går fel på partipolitiken, och Northvolt håller redan på att hamna här. Läser man opinionstexter från högern idag får man intrycket att problemet med detta företag var en kombination av sosseri, bidragsvurmande, och Greta Thunberg-fasoner. Från vänstern är storyn en annan: här är det nyliberalismen, klimatförnekande, och borgarnas snålhet som lett till att ett projekt som kunde ha haft en framtid och gjort Sverige - ja, hela världen - bättre tilläts att kvävas i sin linda.

I realiteten är det som hände med Northvolt inte ett problem med vare sig vänster- eller högerideologi. Northvolt är snarare ett tecken på något djupare, ett psykologiskt och kulturellt problem som brett ut sig i landet lagom. Här är det värt att komma ihåg vår egen historia, och hur mycket som ändrats på kort tid. För hundra år sedan var vi ett fattigt och oviktigt land, men trots det gick vi under 1900-talet till att bli en av världens mest framstående industrinationer. Svenskarna på 1800-talet var torpare och fattighjon-svenskarna på 1900-talet var ingenjörer, uppfinnare, mästare av metallurgi och tillverkare av allsköns tekniska maskiner. På 1900-talets början skämdes många svenskar över statarsystemet och den utbredda fattigdomen; på 1900-talets slut var vi övertygade om att vi var ett av historiens utvalda folk. Något inneboende hos svensken gjorde oss rikare, smartare och mer organiserade än nästan alla andra. Svensken runt millennieskiftet brydde sig knappt om att underhålla något i det egna landet (det tänkte man nog skulle ta hand om sig själv), utan snarare på att lära omvärlden att bli lika avancerade som oss.

Problemet med mänsklig historia är dock att i princip ingenting varar för evigt, förutom kanske då den mänskliga tendensen att överskatta sig själv. Att man är mäktig och framgångsrik under en period behöver inte betyda att man alltid kommer vara det. Samma människor i Sverige som under tidigare år sa att det kinesiska folket kanske kan kopiera från väst, men inte innovera själva, är nu arga på samma Kina för att landet vägrade att dela med sig av sin egna moderna batteriteknik. Northvolt fick nöja sig med 30 år gammal teknologi och gamla maskiner, vilket ska ha utgjort ett försök från Kinas sida att "sabotera" Sverige.

Att ingen verkar märka att detta "sabotage" enbart kan fungera i en värld där svenskarna själva slutat uppfinna nya och moderna maskiner (och därmed bara kan bygga fabriker om de lånar eller

norpar kunskapen från andra) är talande. Northvolt är resultatet av ett Sverige där folket i praktiken har förlorat förmågan att skapa seriös, nydanande industriell produktion, ett folk som glömt sina fäders kunskaper om hur man sysslar med kemi och metallurgi. Det var en svensk som uppfann dynamiten, men Sverige idag har i princip inga unga med utbildning att tillverka sprängmedel. När den äldre generationen av grånande ingenjörer snart går i pension kommer även den kunskapen ha uttraderats i vårt land.

Northvolt är en produkt av en svensk självbild som inte längre är tidsenlig. Om vi bara vill kan vi bygga världsledande industrier, det är bara en fråga om skattesubventioner och rätt attityd. Detta är inte den första gången denna självbild orsakar dessa problem. Under flyktingkrisen sa folk att Sverige minsann är ett "rikt land"; det är bara att ta emot hur många som helst, för svenskarnas status som "rika" gör nämligen vad som helst möjligt. De som pratade om målkonflikter eller brist på pengar avfärdades som sabotörer och rasister, enligt logiken att resurser aldrig kunde vara ett problem, så länge folk hade rätt attityd.

Under flyktingkrisen var det enkelt att säga att denna sorts magiska tänkande var ett vänsterproblem: under kriget i Ukraina har det dock blivit mycket tydligt att stora delar av högern är minst lika förtjust i denna besynnerliga form av nationellt högmod. Ukraina ska ha obegränsat med resurser, men att säga att detta kan leda till att man måste ta pengar från pensionerna är att syssla med rysspropaganda (högerens egna version på "rasism!"); Sverige är trots allt ett rikt land.

När välfärdsstaten var i sin linda var inte nödvändigtvis Sverige ett rikt land, och de svenskar som skapade dessa system gjorde det för att de själva visste vad det var att leva i fattigdom. Nu, mer än ett halvsekel senare, är det tydligt att välfärdsstatens grundare lyckades med sitt projekt på ett tämligen tragiskt vis: inga svenskar vet längre vad det är att leva i ett fattigt land: ett land som helt enkelt inte kan göra precis vad det vill, som har glömt hur man bygger nytt eller underhåller det man ärvt från tidigare generationer. □

Malcom Kyeyune

Skribent och poddare

Ledare

Kris

De senaste tio åren har mitt tänkande – om man nu får använda en så pretentiös beteckning på de flackande och intermittenta impulser av elektriska felkopplingar bland hjärnans trötta synapser – gjort närpå en 180-gradare (vilket är modern skidungdoms benämning på ett lappkast).

För tio år sedan ställde jag konstruktiva frågor till mina eftertänksamma vänner, till exempel vilka förändringar som borde göras i skolpolitiken för att få den att fungera. Numera frågar jag i stället hur det, åtminstone av mig, förväntade samhällsliga sönderfall kommer att gestalta sig när folk på allvar tar till sig vad de redan, fast dimmigt, har förstått, nämligen att samhällets ledarskap inte längre har verktyg att göra sitt jobb.

Författaren Lars Gustafsson skriver någonstans att kris är beteckningen för det mentala tillstånd som inträder när de som har ansvaret för en verksamhet plötsligt inser att de är maktlösa eftersom de saknar relevanta verktyg. Det blir alltmer uppenbart att det inte räcker med mer lagar och regler och fler miljarder att tillskjuta. Polisen tillförs ständigt förstärkta resurser men en tidigare rikspolischef skriver uppgivet i Dagens Nyheter den 24 oktober att polismakten inte längre kan anförtros rätten att styra över sitt eget öde. ("Det kan alltså inte längre lämnas till Polismyndigheten att i stort sett själv avgöra detta. Riskerna är då stora att angelägna behovsanpassningar och arbetssätt skjuts åt sidan." Våldsmonopolet klarar inte sitt jobb och vill ha hjälp. Det är likadant med de andra offentliga apparaterna som är satta att sköta vårt land. Gustafsson skulle beskriva Sverige som en serie kriser.)

Jag vet hur de ansvariga ser ut när de inser att de saknar metoder att klara av sitt jobb. De stannar upp, plirar eftertänksamt och förvånat och övergår därifrån från att först betvivla och sedan förneka fakta ungefär

som när en cancersjuk patient får sitt besked av läkaren.

I några år hade jag drivit ett skolprojekt baserat på idén att det i varje skola finns åtminstone några goda lärare och att dessa borde identifieras för att av solidaritet mot nästan stödjande mindre kompetenta kollegor. Går det, undrar du kanske, att få lärare att göra frivilliga insatser för kårens förkovran? Inget samhälle kan utvecklas om hyggliga kollegor på jobbet inte anser att det en självklar plikt att ställa upp med anvisningar och råd till mindre erfarna arbetskamrater. Men det var just på den elementära punkten, visade sig, som det sprack.

»Det enda om vilket man kan ha något befogat hopp är klimatet eftersom det sannolikt styrs av faktorer utanför människans kontroll.«

Sådan verksamhet kom igång i ett tiotal skolor och det artade sig först ganska bra. Kompetensen steg och "certifierade" lärare firades vid examenstillfallet med prinsessstårtor av kollegorna. Men av någon mystisk anledning gick luften ur projektet. Det hade med kulturen i skolvärlden att göra. Skolfolk, slog det mig, tror knappt på någonting. Varför då anstränga sig? Allt som inträffat under de senaste femtio åren hade varit till lärarnas nackdel så därför skulle de

helst inte hända något mer.

Jag sa till en vän på hög befattning inom skolvärlden att jag på allvar misstänker att den svenska skolan är förlorad, att den helt enkelt inte går att rycka upp hur många miljarder och hur mycket pedagogisk kompetens som tillförs eftersom hela systemet är rötangripet. Vänner uppvisade hela minspelet enligt ovan och betraktade mig alltmer bekymrat. Tanken att hans pedagogiska yrkesuppgift i livet inte skulle vara möjlig att utföra hade förut inte slagit honom. (Jag vet att hela föreställningen att staten inte skulle kunna utföra sina ålagda uppgifter är svårtillgänglig. Alla borde, som ett led i sin intellektuella förkovran, liksom jag, jobba ett tag med ett biståndsprojekt i något lämpligt u-land för att vänja sig vid tanken att det finns omöjliga uppdrag.)

Batterifabriken Northvolt har erbjudit en oväntad och nyttig tankeställare för människor som för bara några månader sedan inte i sina hjärnor kunde hårbärga antagandet att storslagna, halvstatliga, ingenjörsmässiga, lånegaranterade och

kommunalt undersökta och välsignade projekt skulle kunna råka ut för värre malörer än några veckors försening. Inte i det världsberömda ingenjörlandet Sverige! Nu vet vi inte om batterifabriken över huvud taget finns och ej heller dess väsensliknande grönstålsanförvanter Stegra och Hybrit.

Min fråga är numera alltså inte hur Sverige ska kunna klara sina svåra problem, till exempel skolan och integrationen, utan om det finns en chans i helvete att vi

skulle kunna göra det. Det på senare år allt tydligare grundtipset är saker som Sverige ganska lätt klarade av förr i tiden, till exempel just att bygga upp ett högkvalitativt skolväsende med imponerande läroverk i tegel och sten i rikets framstående städer och att effektivt lösa elbristen genom att konstruera och bygga internationellt beundrade vattenkraftverk, inte längre är möjligt för oss. Put that in your pipe and smoke it eller förklara på vilket sätt jag har fel!

Skulle jag ha fel om skolan och elen så dräller det av andra svårigheter som vi inte, hur vi än anstränger oss, lyckas komma ens centimetrar närmare acceptabla lösningar. Vad säger du exempelvis om integrationen, infrastrukturen och klimatet? Det enda om vilket man kan ha något befogat hopp är klimatet eftersom det sannolikt styrs av faktorer utanför människans kontroll. Klimatet har hittills visat sig ganska gynnsamt för vår art och kan därför förmodas fortsätta på den vägen.

Jag påstår alltså att något hänt vårt samhälle som gör att vi inte längre, som tidigare, har förmågan att lösa våra mest gnagande problem. Det betyder inte att vi inte längre försöker utan bara att vi prövar sådana bisarra lösningsmetoder som exempelvis att kalla alla problem för utmaningar som om de därmed skulle bli mer medgörliga eller att hela tiden åkalla demokratin och förbanna hitlerismen som om demokratin skulle kunna ge oss elektricitet eller det är hitlerismens fel att kommuner inte låter sig mutas att acceptera vindkraftverk in på knutarna. □

Patrik Engellau

**Ordförande,
Stiftelsen Den Nya Valfärden**

Polisens organisationsproblem – företagsbrott ignoreras!

Polisens kaos – företagsbrott ignoreras! Regeringen har satsat mycket pengar på brottsbekämpning men resultaten uteblir. Under 2023 växte polismyndigheten med 2 431 anställda men antalet ärenden där polisen inledde en förundersökning blev den lägsta på sex år.

Mängdbrott som påverkar företag såsom skadegörelse, stöld och bedrägerier har lagts åt sidan för att polisen prioriterat skjutningar och sprängningar. Utvecklingen hotar att rasera både samhällskontraktet och förtroendet för myndigheter.

Enligt Svenskt Näringsliv uppgår den samlade kostnaden för brottsligheten mot svenska företag till uppemot 100 miljarder kronor per år. Det är en summa som är nästan tre gånger större än Polismyndighetens budget. Sedan 2017 har anslagen till Polismyndigheten ökat med 80 procent. Ändå är fler än hälften av företagen är missnöjda med polisens arbete och många företagare har slutat polisanmäla brott då de inte anser att det leder till någon åtgärd. Mer pengar till polisen har tyvärr inte gett några resultat i form av minskad brottslighet eller högre andel uppklarade brott.

Polisen menar att brottsutvecklingen i Sverige saknar motstycke i övriga Europa och att det har funnits brister i organisationen som gjort att mer personal inte lett till fler uppklarade brott. Polisens prioriteringar kan dock ses som en bidragande orsak till utvecklingen. Mängdbrott är ofta en inkörsport till grövre kriminalitet och polisens oförmåga att lösa mängdbrotten leder på sikt till att fler individer kan påbörja en kriminell karriärbana genom att först begå brott mot företag. Brott mot företag har dessutom blivit en kassako för den organiserade brottsligheten.

Bedrägerier är den organiserade brottslighetens största inkomstkälla och är den brottskategori som ökade mest under 2023. Till exempel används Bank-ID ofta som verktyg för att genomföra bedrägerier. Fakturabedrägerier, mejlbedrägerier, ID-kapningar och ransomware är också vanliga metoder för att komma åt företagares pengar. Företagare står inte under samma konsumentskydd som privatpersoner, vilket gör att de har mindre chans att få upprättelse.

» **Bedrägerier är den organiserade brottslighetens största inkomstkälla och är den brottskategori som ökade mest under 2023** «

Eftersom många företagare tappat tilltron till polis och rättsväsende och därmed inte anmäler brott riskerar mörkertalet i brottsstatistiken att öka. Det leder till att mängdbrottslighetens omfattning kan underskattas och därför bortprioriteras. Idag är det ont om officiell statistik över brott mot just företagare, vilket gör att företagare riskerar att hamna i skymundan när polisen prio-

riterar åtgärder. Regeringen bör därför beställa officiell statistik över företagens brottsutsatthet, införa nya brottskoder och genomföra nationella trygghetsundersökningar för att få fram bättre beslutsunderlag.

Regeringen arbetar för att höja straffen för en mängd brott, men höga straff är föga värda om det inte väcks åtal mot förövarna. Mer pengar till polisen behövs, men både Brå och polisforskare menar att pengar inte är det största problemet. I stället är polisens främsta problem brister i organisation och ledning. Till exempel gör brister i kompetensförsörjningen, hög personalomsättning och tillfälliga omfördelningar av personal att de tillgängliga resurserna inte används på ett effektivt sätt. Brå menar att nya arbetsmetoder behöver utvecklas och spridas i myndigheten för att kunna möta brottsutvecklingen.

Regeringen bör därför inte begränsa åtgärderna till högre straff och mer pengar till brottsbekämpande myndigheter. Regeringen måste även verka för att Polismyndigheten använder resurserna på rätt sätt och börjar organisera sig för att lösa uppdraget. □

Granskat av
KONKURRENSKOMMISSIONEN

Kommun kringgick lagen vid köp av konsulttjänster

När Upplands Väsby kommun ville stärka sina kunskaper och höja kompetensen bland lärare, studie- och yrkesvägledare kring skolelevernas studie- och yrkesval tecknade man avtal direkt med den lokala föreningen Väsby Promotion om köp av tjänster för totalt 825 000 kronor. Enligt bestämmelserna för offentlig upphandling föreligger det dock en skyldighet att konkurrensutsätta ett sådant köp, om det inte föreligger särskilda i lagen angivna skäl för undantag.

Kommunen påstod därför att kontraktet endast kan tillhandahållas av föreningen "på grund av skapande eller förvärv av ett unikt konstverk eller en unik konstnärlig prestation". Det måste vara ganska uppenbart att tjänster för samarbete mellan skola och näringsliv knappast kan klassificeras som ett konstnärligt verk eller prestation.

Även andra aktörer än Väsby Promotion skulle ha tillfrågats för att lämna anbud. – Vi riktar kritik mot Upplands Väsby kommun för att kringgå lagen och snedvridda konkurrensen säger Inger Ridderstrand-Linderöth, ordförande i Konkurrenskommissionen. □

Köping och Arboga uppdrar tjänster utan upphandling

Sedan 2014 uppdrar såväl Köpings som Arboga kommun den kommunala sophanteringen till VafabMiljö kommunalförbund. Varje år betalar hushållen i Köping och Arboga totalt ca 43 miljoner kronor till Vafab i obligatoriska avgifter. Någon konkurrensupphandling av dessa tjänster har dock aldrig genomförts utan avtalen har tecknats direkt mellan kommunerna och Vafab.

Uppdraget att ta om hand och ekonomiskt tillgodogöra kommuninvånarnas sopor utgör en tjänstekoncession, och ska som sådan upphandlas i konkurrens på den allmänna marknaden. Därigenom kommer även andra företag än Vafab att få vara med och lämna anbud. Som regel leder sådan konkurrens till att minska verksamhetens kostnader, och därmed ytterst hushållens renhållningsavgifter. Vafab är en kommunal sammanslutning men är kommersiellt verksamt på allmänna marknader med att sälja energi m.m. i konkurrens med andra företag.

Den affärsverksamhet som Vafab bedriver är så omfattande att medlemskommunerna enligt lag inte får lämna uppdrag direkt till detta företag utan upphandling.

– Det finns därmed anledning att rikta allvarlig kritik mot Köpings kommun, som på detta sätt bryter mot lagen och snedvrider konkurrensen på området för energi och sophantering säger Lennart Göranson, ledamot av Konkurrenskommissionen. I längden skulle hushållen i Köping och Arboga, samt i övriga ägarkommuner vinna på att avfallshanteringen konkurrensutsätts. □

Lennart Göranson, ledamot
Konkurrenskommissionen.

Högre sjuklönekostnader påverkar företagarklimatet

Sedan 2015 har företagare fått ersättning för höga sjuklönekostnader. Men regeringen har bestämt att högkostnadsskyddet ska fasas ut och företagare kommer hädanefter att lämnas med hela sjuklönekostnaden. Regeringens beslut bygger på den felaktiga inställningen att småföretagare inte gör tillräckligt för att förhindra sjukfrånvaro och felaktiga påståenden om att företagare fuskar.

Den Nya Valfärden har i årtionden arbetat för att avskaffa företagets sjuklöneansvar. När högkostnadsskyddet infördes år 2015 gladdes både vi och de tusentals företagare som stöttar oss. Sedan dess har småföretagare med årliga lönekostnader på upp till 3 miljoner kronor fått ersättning för sjuklönekostnader som överstiger 0,5 procent av lönekostnaden. Vid högre lönekostnader ökade ersättningen i steg upp till 1,5 procent av lönekostnaden. Företagaren rapporterade sjuklönekostnader via arbetsgivardeklarationen till Skatteverket och

kompensationen till företagaren skedde genom en kreditering på skattekontot.

Sedan 1 juli 2024 kan företagare inte längre få ersättning för höga sjuklönekostnader. Regeringens motivering är att högkostnadsskyddet minskade drivkrafterna bland företagare att få ner sjukfrånvaron och vidta åtgärder för att sjuka anställda ska återgå i arbete. Regeringen anser också att det är "problematiskt" att staten bär kostnader för anställdas sjukdom. Regeringen menar att den automatiserade

hanteringen underlättar överutnyttjande och fusk trots att Försäkringskassan anger andelen felaktiga utbetalningar till låga 3,2 procent. Brå instämmer och menar att andelen felaktiga utbetalningar inte är anmärkningsvärt hög i förhållande till andra ersättningar.

Statens utgifter för högkostnadsskyddet uppgick till ca 1,5 miljarder kronor under 2023. Denna siffra går att jämföra med intäkterna från den allmänna löneavgiften som förväntas dra in 267 miljarder till staten under 2024. Den allmänna löneavgiften utgör en tredjedel av arbetsgivaravgifterna men ger inga försäkringsmässiga förmåner utan är en skatt som går rakt in i statskassan.

Företagarombudsmannen vid Den Nya Valfärden har skickat in uppdrag till regeringen där vi kräver att företagets sjuklöneansvar slopas och att ansvaret för ersättning vid sjukdom bör ligga på Försäkringskassan. Dessutom kräver vi ett avskaffande av den allmänna löneavgiften, åtminstone för mindre företag. □

Sveriges främste meteorolog:

Klimatet är inget problem för Sverige...

...eftersom vi redan gjort grön omställning. Professorn emeritus Lennart Bengtsson (LB) har efter ett yrkesliv i vetenskapens tjänst, bland annat som chef för det tyska Max Planck-institutet för meteorologi, flyttat till Uppsala, som han inte kanske anser vara samma dominerande kunskapsstad som när han kom dit för 70 år sedan, har skrivit en bestseller om klimatet (Vad händer med klimatet? Karneval förlag) som just kommit ut i tredje upplagan. Han intervjuas här av Patrik Engellau (PE).

PE: Din karriär började på sextioalet som byrådirektör på SMHI med uppgift att driva igång ett projekt för datorproducerade väderprognoser samt internationellt arbeta för att mäta temperaturen på olika höjd flera gånger om dagen över hela jorden. Har du något enkelt budskap till mänskligheten?

LB: Alla har inte begripit att väder och klimat är olika saker. Om det blir en varm månad tror de kanske att det handlar om global uppvärmning. Men man kan inte förutsäga vädret mer än högst två veckor. Det är en naturlag för komplexa system och vädret är ett komplext system. Alla små fel i mätningarna som inte kan undvikas fördubblas i stort varje dag så när det gått två veckor stämmer utfallet knappast med prognoserna.

PE: Men det du säger slår ju undan benen för nästan allt som sägs till exempel på teve om den globala uppvärmningen! Juli var i år en varm månad vilket påstods var ett säkert tecken på att vetenskapen hade rätt om uppvärmningen.

LB: Stopp nu! Vetenskapen uttalar sig inte i första hand om kortsiktiga temperaturförändringar utan om klimatet som är på lång sikt. Som klimat räknas alla sammanvägda väderförändringar under en trettioårsperiod. Kommer du ihåg förra sommaren när den italienska floden Po nästan torkade ut? Då trodde många att Norditalien skulle bli obeboeligt. Men i år har det tvärtom blivit översvämningar.

PE: Men har inte väderhändelserna faktiskt blivit mer dramatiska? Jag tänker på alla rapporter om orkaner och enorma vattenflöden som man ser från USA.

LB: Jo, det kan vara så att väderhändelserna som torka och starka vattenflöden blivit mer extrema, men det vet man inte med någon större säkerhet. Man måste veta att en hel del är självförvällat av människan. När vi asfalterar marken för att bygga ut städerna får vi kanske översvämningar i stället för att regnet ska sippra ned i sanden och jorden och ganska snabbt försvinna.

PE: Isbjörnarna, då? Drunknar de inte när isen smälter och de inte har någonstans att vila?

LB: Det där är bara trams. Isbjörnar och valrossar kan lika gärna ligga på marken och vila om nu isen tillfälligt skulle smälta. För övrigt finns det långt fler isbjörnar nu än när man började mäta för några årtionden sedan. Men det beror antagligen inte på klimatet utan på att det inte delas ut så många jaktlicenser.

PE: Men hur är det då med alla oro-väckande varningar och skrämmande utredningar från olika internationella klimatforskningsinstitutioner, till exempel FN:s IPCC som väl är det mest kända?

LB: Vi ska vara medvetna om att det är en väldig skillnad på de noggranna och vetenskapligt seriösa utredningar som kommer från IPCC och hur detta presenteras i pressen där det i allmänhet har passerat ett antal tolkningar. Jag har stort förtroende för den seriösa vetenskapen. Vi kan konstatera att temperaturen i jordatmosfären steg med 1,2 grader Celsius under perioden 1940 – 2023 och vi kan rimligtvis förvänta oss en liknande ökning under en ungefär lika lång period som från innevarande år till nästa sekelskifte.

PE: Det låter skrämmande. Totalt två och en halv grads ökning från det förförä till det kommande sekelskiftet. Det är en bra bit över Parisavtalets mål, som USA visserligen har lämnat, på två eller helst en och en halv grads uppvärmning under det tidsintervallet. Det har vi väl redan överträffat?

LB: Ja, min bedömning är att Parisavtalets lägre mål kommer att passeras under innevarande decennium och tvågradersmålet 30 till 40 år senare. Men vi ska vara medvetna om att en viss temperaturhöjning faktiskt är förmånlig för ett land som ligger så långt norrut som Sverige. Låg temperatur är mycket farligare än hög temperatur. Till exempel tar kylan livet ur långt fler människor än värmen. När koldioxidhalten stiger så kommer det att växa mycket bättre här.

Professorn emeritus Lennart Bengtsson

Foto: Maria Annas

PE: Men det skulle ju betyda att Sverige skjuter sig själv i foten när vi försöker minska våra utsläpp av koldioxid?

LB: Ja, den klimatpolitik som vi för är inte särskilt gynnsam för Sverige. Vi och de flesta andra länder hyser en enorm och överdriven oro för effekterna av en höjning av koldioxidhalten i atmosfären.

PE: Men de där beräkningarna IPCC och du har gjort om temperaturförändringarna under resten av seklet måste väl bygga på prognos om hur mycket fossila bränslen som använts? Har du antagit att det kommer att brännas mer eller mindre fossiler? Att klimatpolitiken framöver kommer att lyckas eller inte lyckas i sitt uppsåt att rejält minska utsläppen?

LB: Tja, jag har inte velat anta att utsläppen kommer att minskas för det skulle ingen tro på och skriva av mina bedömningar som orealistiska. Därför har jag utgått från utsläppsökningar där mänskligheten från idag fram till sekelskiftet ska släppa lika många ton kol till atmosfären som vi gjort sedan utsläppen började, år noll liksom, fram till idag.

PE: Va? Under århundradets återstående sjuttiofem år skulle vi alltså släppa ut lika mycket som vi släppt ut under de århundraden som utsläppen pågått. Fast det är klart, i början gick det inte åt så mycket fossiler.

LB: IPCC har undersökt fler utsläppscenarier men de som jag använt räknar med att koldioxidhalten stiger till runt 600 miljondelar jämfört med dagen cirka 425. Inte så konstigt om några grips av panik.

Jag säger att det för en i ämnet okunnig person som jag förefaller som om IPCC genom sina säkert vetenskapligt korrekta men långtgående antaganden om den framtida fossilförbrukningen tvingar på mänskligheten en rätt onödigt tagelskjorta. Lennart ler outgrundligt och säger att ja, för svensk del i alla fall. □

Granskat av
KONKURRENSKOMMISSIONEN

Årjäng har låst in sig i ett olagligt miljonavtal

När Årjängs kommun behövde byta ut lås och teckna avtal för lässmedstjänster m.m. vände man sig till det företag man anlitat sedan tidigare. Andra läsföretag fick inte vara med och konkurrera. Detta är emellertid inte tillåtet enligt gällande upphandlingsbestämmelser.

Per Eklund, ledamot, Konkurrenskommissionen.

Kommunen skulle redan i den ursprungliga läs-upphandlingen ha räknat in den fulla kostnaden för lässystemets hela livslängd, får att på detta sätt få jämförbara anbud.

Alternativt skulle kommunen ha sett till att senare behov av utbyteslås och supporttjänster skulle kunna upphandlas i konkurrens på marknaden. Att på sätt som nu skett, sätta sig i en sådan inläsningsituation med ett i praktiken löpande monopol för ett visst företags produkter och tjänster, strider dock mot upphandlingslagens krav på likabehandling och proportionalitet.

- Vi riktar därför kritik mot Årjängs kommun, som på detta sätt kommit att kringgå det upphandlingsrättsliga regelverk som ytterst syftar till att skydda konkurrensen men även är ägnat att motverka korruption och felaktig användning av allmänna medel, säger Per Eklund, ledamot i Konkurrenskommissionen. □

Renhållningsbolag köper avfallsförbränning i strid mot lagen

June Avfall och Miljö AB ägs av Jönköpings kommun tillsammans med två andra kommuner och har sedan 2018 hand om sophämtningen i Jönköping. Varje år betalar June c:a tio miljoner kronor till Jönköping Energi AB för förbränning och återvinning av soporna.

Inger Ridderstrand-Linderöth, ordf. i Konkurrenskommissionen

Även om Jönköpings Energi är kommunägt är bolaget kommersiellt verksamt med försäljning av bland annat el- och energi i konkurrens med andra företag. Något i lagen förekommande undantag som gör att June tillåts köpa tjänster direkt från Jönköping Energi föreligger därmed inte.

- Det finns därför anledning att rikta allvarlig kritik mot Jönköpings kommun och June Avfall och Miljö AB för att på detta sätt snedvrida konkurrensen, säger Inger Ridderstrand-Linderöth, ordförande i Konkurrenskommissionen. Också hushållen i Jönköping skulle kunna vinna på att avfallsförbränningen konkurrensutsätts. □

Krönika

Etablissemangent vill inte ha yttrandefrihet

Yttrandefriheten håller på att strypas. Det gäller både rent juridiskt och på ett vidare, icke-juridiskt plan, och det gäller både i Sverige och den övriga västvärlden. Den viktigaste orsaken är, tror jag, att det vänster-liberala etablissemangent fruktar konkurrens. De ser en *riktig* opposition växa fram, som tänker annorlunda. Som inte nöjer sig med småförändringar på marginalen, utan vill förändra politiken i grunden.

Sociala medier, vår tids kyrkbacke, är platsen där vanligt folks samtal numera förs. Detta samtal är synnerligen viktigt och utgör numera en av grundpelarna för en fungerande demokrati. Men på sociala medier råder en privatägd censur som är betydligt hårdare än de begränsningar som juridiken lägger på samtal i Sverige. Alla sociala medier utom Elon Musks plattform X (före detta Twitter) styrs av ett politiskt korrekt vänster-liberalt etablissemang som hatar allt som ifrågasätter den politiska korrekthetens grundteser.

Sociala medier tvekar inte en sekund att använda sin makt i politiskt syfte, vilket de regelmässigt gör. Inlägg raderas på löpande band för formuleringar som avviker från den politiska korrekthetens dogmer, och människor får sina konton raderade. Eftersom de sociala medierna numera är den enda arena där vanligt folk kan föra en dialog och försöka bilda opinion innebär censuren där att folkliga opinioner tystas i sin linda. Men bara opinioner åt ett håll, nota bene. Åt det andra hållet, med åsikter som uppskattas av det vänster-liberala etablissemangent, står dörren öppen för extrema, grova, hatiska och rasistiska inlägg. Exempelvis är det ingen censur som bryr sig det minsta när hat mot "vita män" publiceras.

Jag driver själv en politisk Youtube-kanal, där jag tvingas väga på guldvåg vad jag säger av rädsla för att få min kanal raderad. Det hände exempelvis den oppositionella Youtube-kanalen SwebbTV när de under pandemin publicerade forskningsresultat från högt meriterade vetenskapsmän om biverkningar av covid-vacciner. Privat-censuren på Google-ägda Youtube ingrep och kanalen raderades – inga nackdelar med vacciner fick nämnas.

Godtycklig censur på sociala medier borde

vara förbjuden i lag, så som faktiskt är fallet i Polen. Där får sociala medier-företag bara radera inlägg om det som sägs i inläggen är förbjudet att säga enligt polsk lag. Vid överträdelse i form av godtycklig censur drabbas sociala medier-företagen av mycket höga böter.

Men Sverige har gått motsatt väg. År 2018 kallade dåvarande justitieminister Morgan Johansson Google, Facebook och andra nätjättar till ett möte där han i praktiken krävde *mer* censur. Saken uttrycktes naturligtvis inte så, justitieministern krävde borttagande av så kallat "hat och hot", men efter mötet hårdnade nätjättarnas censur av fullt lagliga, men inte politiskt korrekta, uttalanden. Jag har själv flera gånger blivit tillfälligt avstängd från Facebook efter harmlösa politiska uttalanden som verkligen inte hade något olagligt eller ens stötande i sig (men i ett land med äkta yttrandefrihet ska man få säga saker som är "stötande" eller otrevliga).

Jag vet att kravet på förbud mot godtycklig censur i sociala medier bemöts av vissa med invändningen att "privata företag har rätt att göra som de vill". Men det argumentet håller inte, eftersom så gott som all privat näringsverksamhet är reglerad av lagar. Ett byggföretag får inte bygga ett hus som de vill, en biltillverkare får inte tillverka en bil som de vill, en restaurang får inte inreda lokalen som de vill eller servera vilken mat som helst.

Det privata ägandet utgör inte det egentliga hindret för att förbjuda censur i sociala medier. Problemet är att det styrande etablissemangent (både vänster och höger) inte vill ha yttrandefrihet i sociala medier, eller yttrandefrihet över huvud taget. Inte på riktigt. Det är för att de är rädda för att deras vanstyre ska ge näring åt den opposition som går utanför åsiktskorridoren.

För att behålla sitt grepp om makten använder etablissemangent nedsättande epitet som "högerextrem" och "populistisk" om dem som tänker utanför åsiktskorridoren och vill förändra på riktigt. Och etablissemangent motiverar inskränkningar i yttrandefriheten med att de vill "skydda demokratin". Vad de egentligen vill skydda är emellertid sig själva och sitt maktinnehav, och indirekt avslöjar de att de sätter likhetstecken mellan demokrati och ett vänster-liberalt styre.

Det här händer inte bara i Sverige, utan i större delen av västvärlden. Den styrande eliten uppträder allt mer auktoritärt i takt med att människors motstånd mot främst massinvandring och islamisering tilltar i styrka. I Storbritannien fängslades människor enbart baserat på Facebook-inlägg i samband med kravallerna där för en tid sedan (som utgjorde en protest mot just massinvandringen). Och en diskussion fördes bland högt uppsatta etablissemangs-företrädare om att tillfälligt stänga plattformen X i hela Storbritannien, eftersom dess ägare Elon Musk vägrade tillämpa den censur avseende kravallerna som övriga sociala medier tillämpade.

I Tyskland stängdes och förbjöds i somras landets största alternativmedium, Kompakt Magazine (efter en tid hävdes förbudet tillfälligt i väntan på utredning). Och i den allra högsta samhällstoppen diskuteras på fullt allvar ett förbud mot partiet Alternative für Deutschland (AfD), som är Tysklands motsvarighet till SD. I det senaste delstatsvalet fick AfD drygt 32 procent av rösterna i sitt starkaste fäste, den östra delstaten Thüringen. Det säger något om kraften i den *riktiga* opposition som etablissemangent fruktar så mycket.

I april stormade belgisk polis in på den pågående konservativa konferensen NatCon i Bryssel, som stängdes ner med risk för "ordningen" som förevändning. Bland deltagarna fanns den brittiska Brexit-ledaren Nigel Farage, Storbritanniens tidigare inrikesminister Suella Braverman och Ungerns premiärminister Viktor Orbán. Så går det till när den vänster-liberala elitens så kallade "liberala demokrati" ska slå vakt om demokratin...

Något riktigt kusligt är att i flera västerländska länder, däribland Sverige, har politiker börjat prata om att ingripa mot så kallad "desinformation". Och EU-kommissionens

ordförande Ursula von der Leyen har uttalat sig för inrättandet av en EU-myndighet som ska bekämpa "desinformation".

Det börjar lukta Sanningsministerium. Man undrar, exakt vilka politiska kommissarier ska förses med den väldiga makten att besluta vad som är sant och vad som är falskt/lögn? Något som ofta är oklart och ofta ligger i betraktarens ögon. Det finns otaliga historiska exempel på att det som först ansetts vara falskt, och bekämpats av etablissemangent, har visat sig vara sant.

Låt mig gå vidare. I Kanada har den vänster-liberala regeringen Trudeau lagt ett förslag till ny lag om näthat som har rent orwellianska dimensioner. Man behöver enligt lagförslaget inte ens sätta igång med sitt "hatande" för att bli försedd med elektronisk fotboja och få sina digitala apparater beslagtagna, det räcker med *misstanke* om att man kan komma att hata i framtiden. Så extremt är förslaget. Tidningen Kvartal har publicerat en detaljerad analys av det.

Det är motbudande, och vad värre är, det är högst odemokratiskt. Och egentligen inte tillåtet. Och det går, som sagt, bara åt det ena hållet. Jag tror jag har fått nog av "den liberala demokratin". Jag föredrar riktig demokrati. □

Pär Ström

Pär Ström är civilingenjör och en fristående samhällsdebattör. Han driver idag Youtube-kanalen *Nu fan räcker det*.

Sveriges företagarklimat bestäms i Bryssel

EU:s klimatpolitik är extremt kostsam och kommer med stora risker. Sverige kan tyvärr inte uppnå målen utan drastiska åtgärder. Om politikerna fortsätter driva igenom EU:s klimatpolitik riskerar Sverige att tappa konkurrenskraft och stagnera säger Adam Rydström, Företagarombudsmannen vid Den Nya Valfärden.

Flera klimatprojekt såsom Northvolt, vindkraftsparker och det "gröna stålet" har pausats eller riskerar konkurs. Hur kommer detta att påverka klimatpolitiken på sikt?

Den ekonomiska kris dessa företag hamnat i kommer att belasta skattebetalarna, radera investerat kapital och skada förtroendet för framtida klimatprojekt. Men för svenska folket är situationen mer komplicerad än så. Sverige kan inte uppnå noll nettoutsläpp år 2045 utan det gröna stålet. Så länge klimatmålen står fast kommer regeringen tvingas att ersätta de nedlagda klimatprojekten med någon annan investering som sänker utsläppen av koldioxid i lika hög utsträckning. Lyckas man inte med det så kommer man varken uppnå Sveriges eller EU:s klimatagenda. Om regeringen väljer att fortsätta sträva efter klimatmålen så riskerar vi tyvärr ännu dyrare, ineffektiva och mer desperata projekt i framtiden.

Är det på grund av klimatmålen som regeringen kommer höja reduktionsplikten under 2025?

Fram till 2030 kräver klimatmålen att Sverige ska minska utsläppen från inrikes transporter med 70 procent jämfört med 2010. Enligt Energimyndigheten är reduktionsplikten det viktigaste styrmedlet för att uppnå detta. Sänkningen av reduktionsplikten gynnade förvisso alla svenskar i form av lägre bränslepriser, större konsumtionsutrymme och lägre inflation. Men för att uppnå klimatmålen måste politikerna göra kostnaden för att köra bilar med förbränningsmotor ohållbar, till exempel med hjälp av en höjd reduktionsplikt. Och reduktionsplikten är tyvärr inte det enda styrmedlet i politikernas verktygslåda.

I våras antog regeringen ett EU-direktiv om ett nytt utsläppshandelssystem, ETS 2, som syftar till att företagen som säljer drivmedel ska straffbeskattas från år 2027. Mängden utsläppsrätter sätter beloppen, vilket gör att bränslepriserna successivt höjs i takt med att utsläppsrätterna blir färre. När ETS 2 sjösätts beräknas bränslepriserna öka med två kronor litern för att sedan höjas årligen. Därför går det inte att argumentera mot varken reduktionsplikten eller höga bränslepriser utan att samtidigt argumentera mot klimatpolitiken och EU.

Flera länder i EU ger sig själva undantag från klimatpolitiken. Vad kommer detta innebära för Sverige?

Sverige har redan väldigt låga utsläpp i förhållande till vår BNP. Varje ytterligare minskning av koldioxidutsläpp här blir extremt dyr jämfört med kostnaden för samma minskning utomlands. Om Sverige fortsätter att implementera EU-beslut kommer länder som ger sin industri undantag att få en konkurrensfördel gentemot vår industri. Klimatpolitiken riskerar därför att skapa en splittring i EU mellan länder som följer vägplanen och länder som ger sig själva undantag. I praktiken speglar den förda klimatpolitiken EU-ländernas relation till Bryssel och Sverige har hittills valt att betala ett högt pris som många andra länder vägrar betala. Om svenska politiker väljer att fortsätta på den inslagna vägen riskerar folkets stöd för EU att minska, vilket är motsatsen till vad politikerna vill.

Har inte EU insett att klimatpolitiken urholkar konkurrens-kraften?

Jo det är något som politikerna i Bryssel inser. Därför har EU bland annat bestämt att införa ett klimatregelverk som heter Carbon Border Adjustment Mechanism (CBAM) för att skydda bland annat stålindustrin från internationell konkurrens. CBAM är en slags klimat-tullar som går ut på att företag i Europa som importerar vissa varor får betala samma avgift som de hade fått göra för att producera varan i EU. En slags koldioxid-kompensation för importvaror med andra ord. CBAM omfattar import av bland annat aluminium, järn, stål, gödsel och energi från länder utanför EU.

Flera tusen företag i Sverige kommer från och med nästa år behöva rapportera mängden koldioxid som deras importerade varor orsakat till Naturvårdsverket. Företagens kostnader och regelbörda kommer att öka och risken finns att regelverket kommer att utlösa motåtgärder såsom tullar mot vår egen exportindustri.

Redan idag lider företagen av en extrem osäkerhet gällande handelsfrågor, inte minst på grund av eskalerande retorik gällande tullar.

Hur påverkar EU Sveriges handelspolitik?

EU är en tullunion som i praktiken bestämmer över medlemsländernas handelspolitik. Detta gör att Sveriges exportindustri är utlämnad till beslut i Bryssel. USA har infört tullar på bland annat kinesiska elbilar och EU känner en stark press att göra detsamma. Dessutom har USA hotat införa tullar på mellan 10 och 20 procent mot omvärlden, vilket EU kommer svara på med egna tullar. Bryssel beslutar även om sanktioner mot enskilda länder, vilket är svårt för företag att förutse och värja sig mot. Ett exportberoende land som Sverige skulle förlora på tullar och handelshinder, särskilt mot USA och Kina som är viktiga handelspartners. Men trots att både ekonomer och Svenskt Näringsliv varnar för utvecklingen så är den svår att stoppa eftersom besluten fattas i Bryssel.

Stödet för EU är starkt bland svenska folket, men ändå är många företagare kritiska. Varför då?

Rent generellt är människor positiva till EU, bland annat för att unionen möjliggör passfria resor och sätter standarder för mobilladdare. Men för företag kan EU-beslut innebära en dödsstöt. EU har till exempel

bestämt att jordbruket fram till 2030 ska minska utsläppen av växthusgaser med 50 procent jämfört med 2005. Det är tekniskt omöjligt, vilket innebär att svenska staten kommer behöva ta kostnaden genom att köpa utsläppsrätter från fattigare EU-länder med skattepengar för att kunna hålla jordbrukssektorn vid liv. Följden blir att skattepengar kommer slösas i syfte att uppnå en fiktiv utsläppsminskning som inte bidrar till varken jordbrukssektorn eller ekonomin som helhet.

Bryssel försöker ständigt öka regelbördan vilket hotar företagarklimatet. I dag finns det knappt någon bransch som inte påverkas negativt av EU-regler. Om unionen ska ha en framtid behövs konkurrenskraftiga företag, men Bryssels regleringsiver och ständiga expansionsplaner utgör ett reellt hot mot företagen här och nu.

Hur hotas Sveriges företagare av Bryssels politik?

Ett exempel är den gemensamma elmarknaden där priserna bestäms av elhandeln på Nord Pool. Sverige, som är en stor nettoexportör, missgynnas av prissättningsmodellen och höga elpriser kan därför ses som en direkt följd av Sveriges integrering i EU. Att svenska företag ska behöva finansiera en förtäckt subvention av andra länders elpriser må vara solidariskt, men det är knappast en politik som gynnar Sverige. Det nya beräkningsmodellen som infördes i oktober är också ett EU-beslut som gör elpriserna dyrare och sänker förtroendet för EU.

Redan nu knakar EU-samarbetet i fogarna. Bland annat har flera länder meddelat att de inte kommer tillämpa den nyligen klubbade migrationspakten. Länder som Ungern har tröttnat på både EU och Nato och kandidatländer som Serbien och Georgien verkar röra sig bort från ett framtida medlemskap. Hur Ukrainas anslutning till unionen ska finansieras vill ingen prata om. Många EU-länder lider av energibrist som förvärrades av sanktionerna och attentatet mot Nord Stream. Klimatpolitiken avskräcker från investeringar och Tysklands exportindustri är i djup kris. Hårda censur- och övervakningslagar i form av Chat Control och Digital Services Act hotar yttrandefriheten och i Bryssel är politikerna stressade över framstegen för EU-kritiska partier i valet till Europaparlamentet. Det finns med andra ord inte särskilt många ljuspunkter i EU just nu. □

Adam Rydström.

Energipolitiken står inför ett vägskäl

I slutet på oktober infördes en ny metod för att beräkna och fördela kapaciteten i elnätet. Metoden kallas "flödesbaserad kapacitetsbegränsning" och syftar till att kunna överföra mer el från Sverige till Europa utan att bygga ut elnäten.

EU hoppas att den nya beräkningsmetoden ska leda till att elpriserna i Europa sänks när mer el från Sverige frigörs för export. Svenska Kraftnät har parallellkört den nya beräkningsmodellen och kommit fram till att elpriserna kommer gå upp, särskilt under kalla vinterdagar då priset kan bli tre gånger högre än tidigare. Den nya beräkningsmetoden förväntas öka elbolagens intäkter med tolv miljarder kronor, trots att den inte tillför något värde till Sveriges ekonomi.

Den Nya Valfärdens uppdrag Företagarkravet har krävt att regeringen stoppar den nya beräkningsmetoden. Även Svenskt Näringsliv, Socialdemokraterna, LKAB, Energiföretagen, Fortum, Kronofogdemyndigheten, Stockholms

Handelskammare och många andra har kritiserat beräkningsmetoden, bland annat med hänvisning till att Svenska Kraftnät kommit fram till att den inte gynnar någon annan än elbolagen. Den nya beräkningsmetoden kommer därför med en politisk risk eftersom den stärker bilden av att regeringen prioriterar EU och elbolagen på alla andras bekostnad.

Men den gemensamma elmarknaden Nord Pool och flödesbaserade avgifter är inte de enda faktorer som påverkar elpriserna. Energiskatt, elcertifikat, påslag från elhandelsföretagen, oskäligen nätavgifter och 25 procent moms utgör mer än hälften av summan på elräkningen. Energiskatten räknas upp med inflationen varje år, vilket innebär

att elpriset till stor del påverkas politiska beslut som går att ändra i en handvändning. Regeringen försöker dock flytta fokus från snabba lösningar genom att prata om nya kärnkraftsbyggen långt in i framtiden, vilket döljer faktumet att elpriserna kan sänkas drastiskt utan att bygga nya kraftverk.

När regeringen beslutade att betala ut elstöd med pengar från flaskhalsavgifterna under 2023 blev det uppenbart att staten hade kapitaliserat på de höga elpriserna. Elstödet var förvisso en engångsföreteelse men det blottade faktumet att statens intäkter ökar samtidigt som företagen och deras kunder går på knäna. I praktiken har elpriserna kommit att bli en slags värdeöverföring som går ut på att bolagen som

producerar och säljer el, samt nätägarna och staten, tar pengar från företagen som skapar mervärde i ekonomin.

Energipolitiken står inför ett vägskäl. Maktavarna har medvetet prioriterat elbolagens miljardvinster, höga skatteintäkter och glada miner i Bryssel framför svenska folkets intressen. Denna brist på lojalitet mot folket har skadat företagarklimatet och Sveriges konkurrenskraft. Eftersom samtliga riksdagspartier bär ansvar för situationen blir det svårt för maktavarna att finna ursäkter för den skada som energipolitiken medför. Den uppenbara kopplingen mellan höga energipriser och EU-medlemskapet riskerar dessutom att sänka förtroendet för unionen som en positiv kraft. □

Luften går ur klimatpolitiken när gröna bubblorna spricker

Ett flertal stora industriprojekt med klimatprofil har på sistone lagts ner eller är på väg att gå i konkurs. Northvolt är i djup kris, vindkraftsparker har stora finansiella problem och det gröna stålet är satt på paus.

I Europa börjar allt fler länder ge sig själva undantag från EU:s klimatagenda och även i Sverige börjar kritiska röster höjas för att avsluta den destruktiva politik som lett till högre energipriser och stagnerande tillväxt. Samtidigt börjar även klimatvetenskapen ifrågasättas allt mer eftersom datumen för domedagen ständigt skjuts på framtiden.

Sveriges och Europas konkurrenskraft sjunker i förhållande till omvärlden och i synnerhet Kina. Eftersom västvärlden ständigt tappar konkurrenskraft behövs ett sätt att lägga konkurrenshinder för omvärlden, till exempel genom en handelspolitik som gynnar europeiska bolag och försvårar för utländska konkurrenter. Northvolt är ett exempel på bolag som inte är tänkta att konkurrera med egen teknologi eller egna patent. Miljardregnet över Northvolt bottnade snarare i farhågan att politiska beslut skulle tvinga europeiska bilfabrikanter att enbart handla med europeiska underleverantörer. Under sådana premisser så behöver man inte ta fram bättre produkter än konkurrenterna eftersom det räcker med att bolaget har sitt säte i ett medgörligt EU-land som Sverige. Västvärlden har en oproportionerligt stor

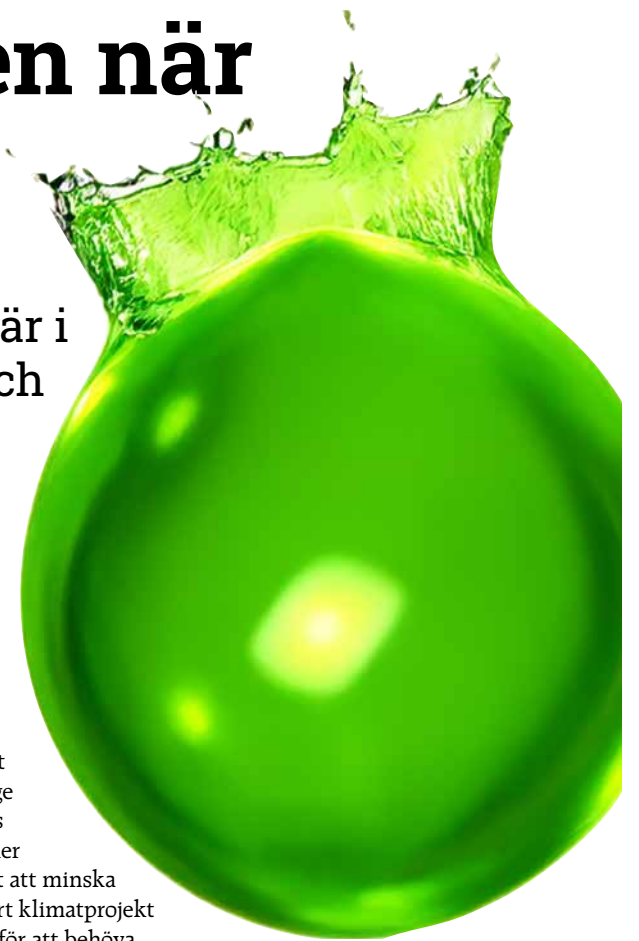
finansiell sektor som söker investeringar med ljus och lykta. Investeringar i teknologitvveckling ger en större utdelning i Kina, som kan omvandla pengarna till färdiga produkter snabbare och bättre än västvärldens industrier klarar. Eftersom klimatpolitiken medför subventioner har västvärldens kapital därför sökt sig till just klimatprojekt. Men trots att subventionerna är avgörande för den initiala investeringen så är det i slutändan lönsamheten som avgör om projekten blir livskraftiga.

Maktavarnas dilemma är att vanliga människor inte klarar av att betala priset för klimatpolitiken. För att temporärt blicka folkets desperata krav på lägre bränslepriser beslöt Tidöregeringen därför att sänka reduktionsplikten vid årsskiftet, vilket ledde till att dieselpriset sjönk med över fyra kronor litern över en natt. Sänkningen gynnade alla svenskar eftersom låga bränslepriser ökar konsumtionsutrymmet och sänker inflationen. Men för maktavarna innebär ökade utsläpp av koldioxid att Sveriges klimatmål inte kommer nås. Redan nästa år kommer reduktionsplikten därför att höjas igen i syfte att tvinga svenskarna att köra mindre

för klimatets skull.

Regeringens största problem är dock inte en sviktande elbilsförsäljning utan de gröna stålprojekten som nu lagts på is. Det gröna stålet tillför inget mervärde utöver påstådda minskningar i koldioxidutsläpp men är helt avgörande för huruvida Sverige ska kunna uppnå politikernas klimatmål. Politikerna kommer därför behöva hitta andra sätt att minska koldioxidutsläppen. Varje stort klimatprojekt som går i graven kommer därför att behöva ersättas av ett annat klimatprojekt som minskar koldioxidutsläppen i samma utsträckning.

De kommande åren kommer politikerna att stå inför ett vägval. Antingen överge klimatagendan och satsa pengarna på projekt som ger Sverige riktig tillväxt, konkurrenskraft, jobb och välbefinnande. Eller fortsätta leta med ljus och lykta efter klimatsatsningar som kan uppnå målet om noll nettoutsläpp. Idag handlar förslagen om att lagra koldioxid i berggrunden, reglera skogsbruket eller minska mängden

jordbruksmark. Andra förslag är att ersätta kött med insekter eller spåra svenskarnas koldioxidutsläpp via våra betalkortsköp. Om detta inte räcker kommer politikerna tvingas till allt mer drastiska och auktoritära metoder såsom att beskatta och förbjuda människors rörlighet genom exempelvis fler biltullar, införandet av "15-minutersstäder" eller klimatlockdowns. Klimatpolitikens vägval kommer därför inte bara påverka Sveriges och västvärldens välbefinnande utan även våra mänskliga och demokratiska rättigheter. □

Göteborgs Israel-bojkott

– Myndigheter ska inte ägna sig åt aktivism!

Den svenska statsförvaltningen vilar på en urgammal legalitetsprincip om att "Land ska med lag byggas".

Detta följde redan av de gamla landskapslagarna och har, i en något moderniserad form, även skrivits in vår nuvarande grundlag genom att "Den offentliga makten utövas under lagarna" (1 kap. 1 § regeringsformen). Detta innebär att beslutsfattare på samtliga nivåer i rikets statliga och kommunala myndigheter ska hålla sig inom de begränsningar och beslutshierarkier som följer av lagarna.

Utrikeshandel och andra frågor som rör Sveriges förhållande till andra länder ankommer exklusivt på riksdagen och regeringen och är inte något som kommunerna överhuvudtaget ska befatta sig med. Redan i slutet av 1960-talet fastslog dåvarande Regeringsrätten att det inte är någon kommunal angelägenhet att köpbojkotta ett visst lands varor. Detta synsätt har senare upprepats i ett antal liknande praxisavgöranden, där utrikespolitiska opinionsyttringar har bedömts ligga utanför den kommunala kompetensen. Det är således tydligt klarlagt att kommuner inte ska ägna sig åt internationella handelsbojkotter.

Mot denna bakgrund framstår det som uppseendeväckande när en majoritet bestående av socialdemokrater, vänster- och miljöpartister i Göteborgs kommunala Upphandlings och inköpsnämnd beslutar att kommunen ska köpbojkotta varor från bland annat Israel. När man läser nämndens protokoll ser man att det i

nämnden har förekommit en omfattande diskussion i bland annat rättsfrågan samt att beslutsärendet även föregåtts av minoritetsberedning. Någon okunskap om gällande lagstiftning kan således knappast ha föresvävat i nämndens majoritet och så fort protokollet justerats beslutade domstol omedelbart att stoppa verkställigheten och upphävde även senare nämndens beslut såsom olagligt.

En fråga som dock inte prövades i målet är beslutets upphandlingsrättsliga förenlighet. Även på detta område finns nämligen lagbestämmelser som kommunen är skyldig att följa. I detta fall lagen om offentlig upphandling och det regelverk ytterst bygger på Sveriges internationella åtaganden, att behandla alla leverantörer likvärdigt och utan diskriminerande särbehandling beroende på bland annat ursprung. Dessa bestämmelser gäller inte bara EU:s inre marknad utan omfattar företag i alla länder som ingår i världshandelsavtalet WTO/GPA, däribland Israel. Det är således även upphandlingsrättsligt olagligt att diskriminera israeliska varor i den kommunala inköpsverksamheten. Sådan särbehandling tilläts bara ske efter särskilda beslut inom EU, såsom är fallet med exempelvis varor och tjänster m.m. från Ryssland som svenska myndigheter inte bara får utan måste bojkotta. Något motsvarande gällande Israel finns dock

Pär Cronhult, chefjurist vid Den Nya Valfärden

inte, varför bojkottbeslutet även strider mot Sveriges internationella åtaganden.

Det har således varit fråga om ren aktivism från Göteborgs kommuns sida när den kommunala Upphandlings och inköpsnämnden valde att sätta sig över gällande lagar och regler. Sådant hör inte hemma i en demokrati. (Konkurrenskommissionens utredning KKO 24-010, kan läsas under fliken Konkurrenskommissionen på vår hemsida www.dnv.se). □

Renova Miljö AB driver verksamhet i strid mot lagen

Huvuddelen av den verksamhet som det kommunala renhållningsbolaget Renova AB tidigare bedrivit i egen regi överfördes 2014 till ett nystartat dotterbolag, kallat Renova Miljö AB. Bland annat överfördes den konkurrensutsatta affärsverksamhet som riktar sig till andra än Renova-koncernens ägarkommuner. I bolagsordning och ägardirektiv för det nya bolaget anges att detta ska "behandla avfall från verksamheter och från hushåll från andra än ägarkommunerna". Så sker även i praktiken. Exempelvis tar Renova Miljö AB emot och förbränner avfall från England och från flera kommuner utanför ägarkretsen.

Lennart Palm, ledamot Konkurrenskommissionen.

Detta är emellertid inte tillåtet. Enligt den kommunala lokaliseringsprincipen, som Renova Miljö AB även har fått inskriven i sin bolagsordning, får kommuner och deras bolag nämligen endast bedriva sådan verksamhet inom ägarkommunernas område eller till dess medlemmar.

Bestämmelsen syftar bland annat till att kommuner inte ska ge sig in i omfattande åtaganden och affärsupplägg som egentligen inte berör de som bor i kommunen. Endast motsvarande ungefär en fjärdedel av den totala verksamheten i företaget som avser produktion och försäljning av el och värme, kan direkt sägas vara kompetensenlig.

– Detta strider mot lagen, säger Lennart Palm, ledamot av Konkurrenskommissionen. Därför riktar vi allvarlig kritik mot ägarkommunerna för att snedvrider konkurrensen på marknaden för avfallstjänster. □

Fakta: Konkurrenskommissionen

Det görs många fel när kommuner, myndigheter och landsting upphandlar varor och tjänster. Oavsett om det offentliga gör fel av brist på kunskap, eller för att man vill handla med ett visst företag snedvrider konkurrensen och vissa företag gynnas på bekostnad av andra. För att komma tillrätta med problemen inrättade Den Nya Valfärden 1994 den oberoende expertgruppen Konkurrenskommissionen för att bevaka och uppmärksamma snedvridning av konkurrens med

offentliga medel. Sedan starten har över 900 utredningar genomförts. Konkurrenskommissionen har genom åren varit drivande i flera lagändringsförslag för att på olika sätt förbättra företagarklimatet, men mycket återstår att göra. Bland annat driver Konkurrenskommissionen frågan om att beslut i kommunala bolag ska gå att överklaga samt att kommunalt domstolstrots motverkas genom kraftfulla sanktioner i särskild lagstiftning.

Konkurrenskommissionens ledamöter är:

Inger Ridderstrand-Linderöth (ordförande), tidigare stadsjurist, Stockholms Stad
Per Eklund, tidigare hovrättsråd samt statsstödsexpert
Patrik Engellau, ordförande tankesmedjan Den Nya Valfärden
Erik Nerep, professor i handelsrätt vid Handelshögskolan i Stockholm
Lennart Palm, tidigare VD, Näringslivets regelnämnd
Lennart Göranson, tidigare ställföreträdande generaldirektör vid Konkurrensverket
Föredragande i kommissionen är **Pär Cronhult**, chefjurist vid Den Nya Valfärden.

Vill du veta mer eller anmäla ett ärende?

Kontakta Pär Cronhult.

Konkurrenskommissionen tar inte betalt för sina utredningar och som anmälare kan du givetvis vara anonym.

Konkurrenskommissionen

Box 5625, 114 86 Stockholm
www.dnv.se

E-mail: kko@dnv.se

Telge Nät AB ställde olagliga krav vid lampköp.

Telge Nät AB driver, utvecklar och underhåller de kommunala näten för el, fjärrvärme, fjärrkyla, stadsnät, vatten och avlopp. När det av Södertälje kommun ägda bolaget skulle köpa nya UV-lampor för vattenrening i Djupdals vattenreningsverk ställdes krav på att lamporna måste vara originallampor av visst fabrikat, trots att det även finns en fungerande konkurrens av annat fabrikat. Bland annat får den som upphandlar inte ställa krav på endast varor av visst fabrikat, varumärke eller produktion utan möjlighet för likvärdiga produkter att komma ifråga.

Trots detta vidhöll Telge Nät sitt krav på att endast UV-lampor av en viss modell skulle kunna komma i fråga för anbud, utan möjlighet för konkurrerande fabrikat eller modeller och återkallade upphandlingen först sedan denna togs till domstol av en konkurrerande leverantör.

–Telge Nät har på detta sätt åsidosatt lagen och snedvrider konkurrensen på marknaden för vattenrening säger Per Eklund, ledamot av Konkurrenskommissionen. □

Migrationspolitikens dilemma

Tidöregeringen har det uttalade målet att minska migrationen till Sverige. Men Sveriges attraktionskraft som mottagarland är beroende av hur hårda våra regler är i förhållande till andra länders regelverk. Om andra länder stärker sitt gränsskydd måste Sverige följa efter.

Under 2023 beviljade Migrationsverket över 102 000 uppehållstillstånd. Även under 2024 förväntas siffrorna hamna runt hundra tusen, vilket innebär att Ulf Kristerssons regering ligger på samma invandringsvolym som Reinfeldts och Löfvens regeringar. Tidöpartierna, som gått till val på invandringsfrågan, har tillsatt utredningar på migrationsområdet men stött på kritik från både media och remissinstanser.

Den viktigaste av regeringens utredningar rör nya asylregler. Regeringen vill att regelverket ska ligga på EU-rättens miniminivå. Dessutom utreds om permanenta uppehållstillstånd ska kunna omvandlas till temporära. Regeringen har även tillsatt en utredning om informationsplikt, vilket innebär ett ökat informationsutbyte mellan myndigheter gällande kontakt med illegala migranter. Informationsplikt är dock inte särskilt populärt bland personalen som ska verkställa den, vilket fått regeringen att redan nu överväga undantag inom exempelvis sjukvården.

Att utredningar fokuserar på asyl-

migranter är en medveten strategi. Under senare år har invandringen i form av arbetskraftsinvandrare och studenter överträffat antalet asylsökare vilket också bidragit till att hålla den totala migrationen på en hög nivå. Arbetskraftsinvandringen har kritiserats för att den leder till exploatering men förslag om att höja lönelövet för invandrade arbetare har mött starkt motstånd från bland annat Svenskt Näringsliv och borgerliga ledarskribenter som menar att ett lönelövet skulle innebära en katastrof för företagen. Arbetskraftsinvandrare beskrivs nästintill alltid som en tillgång för Sverige, till skillnad från asylinvandrarna som har uppenbara svårigheter att ta sig in på arbetsmarknaden.

Men uppehållstillstånd på grund av arbete eller studier missbrukas, precis som uppehållstillstånd för asylsökande. Var femte arbetskraftsinvandrare saknar arbete och inkomst visar en rapport från Stockholms Universitet och IFAU. En rapport från Riksrevisionsverket visar att var fjärde studerandestillstånd inte uppfyller villkoren för tillståndet och borde återkallas av

Migrationsverket, vilket inte sker. Av samtliga återkallningsbeslut saknar hälften datum för delgivning eller laga kraft, ibland av den enkla anledningen att Migrationsverket inte kan lokalisera personen i fråga.

För regeringen är missbruk av uppehållstillstånd och felaktiga bidragsutbetalningar problematiska, men eftersom asylinvandringen stått i fokus under lång tid så är det framför allt där regeringen kommer att markera en hårdare linje. Till exempel har regeringen föreslagit att asylsökande ska bo på asylcenter under asylprocessen med begränsad rörelsefrihet och förbud att lämna regionen. Samtidigt vill regeringen öka antalet arbetskraftsinvandrare genom att dela ut fler EU-blåkort, som är ett kombinerat uppehålls- och arbetstillstånd. Förslaget går ut på att sänka lönetröskeln, sänka kravet på anställningstid och utöka antalet berättigade till kortet.

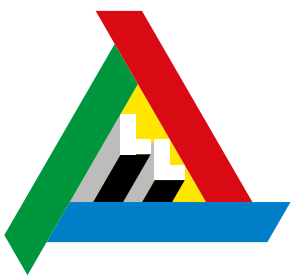
Med regeringens politik kommer Sverige även framöver ha generösare regler för arbetskraftsinvandrare än majoriteten av EU:s medlemsstater. Eftersom andra EU-länder stramar åt asylinvandringen ordentligt så riskerar Sverige i framtiden även att framstå som det mest generösa landet för asylsökare. Om regeringens löften ska kunna infrias måste Sverige införa striktare krav på asylmigranter än andra EU-länder, vilket är osannolikt.

De länder som motsätter sig EU:s migrationspolitik, som Ungern, har belagts

med sanktioner som är tänkta att avskräcka andra länder från att gå sin egen väg. Men läget ändras snabbt. Nu vill Italien hantera asylansökningar i Albanien och Tyskland har infört gränskontroller, vilket går emot EU:s principer om fri rörlighet. Nederländerna vill ha undantag från EU:s migrationspakt, Polen vill avskaffa asylrätten och flera EU-länder kräver återvändandecenter och kontor för asylansökningar utanför unionen. Dessutom blev valet till Europaparlamentet en stor framgång för invandringskritiska partier, vilket fått Bryssel att börja oroa sig för unionens framtid.

Bryssel vill inte att Schengensamarbetets öppna gränser ska förknippas med illegal invandring, trafficking, terror och kriminalitet. Men när medlemsländerna vill minska migrationen genom att införa egna gränskontroller blir det också uppenbart att det är EU:s misslyckade gränsbevakning som bidrar till flyktingströmmarna och därmed de integrationsproblem och utanförskap som medlemsländerna brottas med. Om väljarna börjar ifrågasätta EU:s agenda och existensberättigande riskerar även riksdagspartierna att få sin politik ifrågasatt. Sveriges riksdagspartier står nu inför ett dilemma eftersom unilaterala beslut förvisso är både effektiva och nödvändiga, men samtidigt skadliga för bilden av EU som en konstruktiv organisation som arbetar för medlemsländernas bästa. □

Ett stort tack till våra stödföretagare och annonsörer som under året bidragit till vår verksamhet för ett företagervänligare Sverige

ALDO'S ÅKERI AB
ALUNDA RAMVERKSTAD
ASKERBERG BYGG AB
ASPENGRENS MÅLERI
B ANDERSSON VVS
DJURSHAMNS RÖR OCH VÄRME AB

LL Bolagen

DORTEK AB
EDRÉNS TRÄDVÅRD
ELIS LIDÉN ÅKERI AB
EWALDS ÅKERI I AGUNNARYD AB
GERTH:S ELINSTALLATIONER VÄXJÖ AB
HÅKAN PERSSONS ÅKERI AB

JB MOTOR BJÖRBO AB
KJ STEEL SUPPORT AB
LIDINGÖ PERSIENNFABRIK AB
MILJÖ TRANS I SVERIGE AB
NYA BYGGERIET I UMEÅ AB
PROPERT AB

Krontorp AB

Byggnadsmiljö
Mellansverige AB

PS GOLV AB
RESTAURANG PEPPELINO HB
SJUNDEKVILLS LANTBRUK HB
SKÖNVIK MASKIN AB
VERKTYGSBODEN ERIFLUX AB
WAHLSTEDT MEDICINSK KONSULT AB

Bloggen

DET GODA SAMHÄLLET

Debattsajten detgodasamhallet.com har växt fram ur Stiftelsen Den Nya Valfärden och är nu inne på sitt tionde år. Sajten har över 9 miljoner årliga visningar.

Woke är verklighetsflykt

I dessa tider är "sanningen" lite av en dagslända. Det som var fascism igår kan vara sunt förnuft idag, eller tvärtom. Om den okunniga pöbeln väljer att följa strömmen och heja på den som förtillfället har makten, kan det möjligen ursäktas.

Det är svårare att ursäkta hur akademiker, med god förmåga att analysera saker och ting, låtit sig duperas av politiska trender och uppenbart korkade idéer. Det var människor med universitetsutbildning som gick i spetsen för mångkulturens införande, klimatalarmismen och statsfeminismen. Beteendevetare med högskoleexamen kläckte idén att pojkar var "toxiska" och helst borde omskolas till någon sorts flickor. Naturvetare utnämnde koldioxiden till huvudfiende, och utbildade teologer som borde veta bättre, välkomnade islams etablering i Sverige.

Redan på 90-talet fanns oskolade ungdomar i mellansvenska småstäder, som klart insåg riskerna med massinvandring. Helt utan högskolepoäng, kom de fram till att det skulle gå åt pipan med Sverige ifall det kom "för många muslimer". Istället för att utnämna dem till framtidsforskare blev de bespottade som rasister – vilket några av

dem kanske var, men det hindrar inte att de i sakfrågan hade rätt.

Utbildning är hjärntvätt, säger många. Men systematisk hjärntvätt brukar ha ett syfte – som att göra kinesiska skolbarn till goda kommunister eller förvandla barnen i Palestina till hängivna jihadister. Woke-trenden på västerländska lärosäten är däremot så konstig att jag lutar åt en psykologisk förklaring.

Blir verkligheten för komplicerad, oförutsägbar eller skrämmande kan man alltid ägna sig åt "verklighetsflykt". För vanligt folk finns till exempel porr, alkohol eller Netflix, och har man pengar och kontakter mer sofistikerade droger än så.

Politiker brukar föredra en särskild typ av "ideologisk" verklighetsflykt. Klarar man inte av att lösa verkliga samhällsproblem – vilket ibland kräver mod, kompetens och gott ledarskap – väljer man att fokusera på problem som "inte finns" och som kan hanteras ideologiskt. Här erbjuder universiteten en lagom skyddad miljö, inte olikt frikyrkan, där alternativa verkligheter och problemkomplex kan formuleras och provas i praktiken. Visserligen går man till överdrift ibland och hittar på att det finns 42 olika kön, eller att rätt hudfärg

är viktigare än kunskaper i matematik. Men på det hela taget är woke en politisk experimentverkstad, ett sätt att slippa tala om skottlossning på gatorna och annat otrevligt. Det är också en påminnelse till forskarkollektivet att forskningen ska underordnas de politiska målen, och inte tvärtom.

Vi får aldrig glömma att det var krafter långt bort från akademierna som uppmärksammade att Sveriges migrationspolitik var inne på fel spår, antagligen den viktigaste inrikespolitiska frågan under min livstid. Därför tog det 30 år innan insikten slog igenom. 30 år som hade kunnat användas bättre.

Idag står Sverige och många andra inför vad som liknar ett globalt maktövertagande, salufört under namnet Agenda 30. Om jag förstått rätt, innebär det att globala organisationer utan demokratiska kontroll, vill ha mandat att inskränka det mesta av min personliga frihet, stänga ner våra samhällen och diktera villkoren för lokala företag. De enda som protesterat i någon större omfattning är lastbilschaufförer i Kanada och bönder i Europa. Varken politiker eller professorer i statskunskap verkar ha några invändningar. □

Jan-Olof Sandgren

Debattör boende i Angered

När EU bestämmer vår vardag

Ivan Krastev, känd bulgarisk forskare och teoretiker som gett ut boken Efter Europa, skriver tidigt om en paradox som uppstår mellan nationellt självbestämmande och globalisering.

Vi kan begränsa vår demokrati för att få konkurrensfördelar på den internationella marknaden. Vi kan begränsa vårt deltagande i det internationella utbytet för att stärka den nationella demokratin. Eller så kan vi begränsa lokaldemokrati för att stärka landets röst i globala sammanhang genom t.ex. EU. Men det vi inte under några som helst omständigheter kan ha är hyperglobalisering, demokrati och självbestämmande samtidigt.

När nu högarerna med löv och döda grenar har vuxit sig höga är detta något jag tänker på när jag ser min son stå och elda i en tunna. För några månader sedan hade denna årliga ritual varit förbjuden. Det gick nämligen förvaltningen för miljö och hälsa i min hemkommun Kungsbacka ut med. Vad besynnerligt var min första tanke, hade detta att göra med luftföroreningar eller med en ny ordningsstadga? Nej så miljö och hälsa, det var Naturvårdsverket som beslutat om detta. Ännu märkligare tänkte jag. Vad har de fått detta ifrån? Jo det visar sig att i ett EU-direktiv står det att biologiskt avfall som samlats ihop, krattats till en hög eller dylikt numera måste tas till en återvinningscentral. Nationella

politiker uttryckte att detta var absurt och att detta ska ju inte göras. Även så här strax söder om Göteborg i Hallands blåaste kommun sa lokala politiker detsamma.

Men hur fick då förvaltningen i Kungsbacka reda på detta? Våra statliga myndigheter och även andra organisationer producerar kontinuerligt vägledningar, riktlinjer och beslutsunderlag som de friskt plockar från olika lagar och direktiv som de själva vill. Konstant arbetar de icke-valda tjänstemännen för detta och de överväldigar ofta politiker och andra med att utnyttja den långa tid det tar för att både skriva lag men också för att förändra densamma. Och detta är symptomatiskt för de större ideologiska trender som går genom tjänstemannastaber från Sverige hela vägen till Bryssel. Detta är en professionell grupp som har lyckats utvecklas och tagit fram olika sätt att tolka och pressa politiken och använder systemets tröghet mot det som ett maktvapen.

Nu står min son ändå där och eldar efter att regeringen satte ner foten. Men jag kan inte komma undan med att tänka att detta bara var en rökriddå. En fråga som

bara uppmärksammades för att den hade en kulturell och traditionell påverkan på det som vi anser är normalt i våra liv. Europeiska samarbetsidéer har länge byggt på en stor grad av elitism. Att en överstatlighet ska hantera ekonomi, viktiga lagar och internationella relationer. Det som blir kvar blir kulturkrig och det enkla. Lättare att bråka om hösteldningens vara eller icke vara snarare än ett handelsavtal med Mercosur som riskerar att slå ut den europeiska köttproduktionen.

I mångt och mycket har vi hamnat på en plats där makt förskjuts uppåt, där politiken blir allt mer av ett skådespel och där interna tekniska skrifter är det som driver agendan framåt. Detta är inte en konspirationsteori, det sker ganska öppet och det är ett aktivt val från våra folkvalda på alla nivåer. En juridisering av samhället som leder till att den politiska makten urholkas och att genom dess seghet blir allt fler beslut tagna av icke-folkvalda som gör det på skakigare och skakigare grunder. Att länder som Polen är tvungna att be om lov för att inte ta emot MENA-migranter skickade till sig från Belarus är ett tydligt exempel på när den europeiska demokratin ohållbart urholkar det nationella självbestämmandet. Samma sak i Frankrike och Italien där domstolar och EU aktivt stoppar utvisningar av illegala migranter.

Jag är glad att jag fortfarande kan få elda i min trädgård, men den mörka röken som går upp i skyn känns som ett järtecken. Ett tecken på att det gick att säga nej den här gången. Men hur många gånger till kommer det att gå? □

Chris Forsne

Journalist och författare

Intervju

När politikerna käbblar så är det mest ett spel för gallerierna

Patrik Engellau grundade Den Nya Valfärden 1988. Han är en av Sveriges flitigaste skribenter och skriver dagligen på bloggen detgodasamhallet.com. Han har även skrivit många böcker där han på ett pedagogiskt sätt beskriver och förklarar verkligheten.

Vilken bok är din personliga favorit?

Jag tycker om På Spaning efter Moder Sveas själ från 1987 som lade grunden för många av de idéer som jag återkommit till under åren. Jag gillar också Berättelsen om jobben från 1996 där jag beskriver nationalekonomins grunder på ett lättfattligt sätt.

I boken Berättelsen om jobben beskriver du varför det är så svårt att nå full sysselsättning. Varför kan nationalekonomer inte komma överens om svaret på den frågan?

På den enkla frågan "vad skapar ekonomiskt välstånd och sysselsättning?" så brukar nationalekonomer svara investeringar, utbildning med mera. Men jag vill även lyfta fram sociologen Max Webers förklaring. Han menade att kalvinismens dygder med sparande och flit som kännetecken var omvälvande och förändrade sättet människor tänkte på. När kapitalismen gjorde sitt inträde fick kalvinismens värderingar blomma fritt, vilket gjorde bland annat Schweiz till ett rikt land. Tanken att människors mentalitet och sinnesuppfattning har betydelse för ekonomin är inte så konstig. Motsatsen hade varit mer märkvärdig.

Men kapitalismen behöver ständig förnyelse – nya idéer, varor och tjänster. Det är därför det är svårt att få tillväxt i en de samhällen som inte värderar förnyelse på samma sätt som vi gör. Det finns en felaktig föreställning om att det är politikerna som avgör utvecklingen men egentligen är det mentaliteten hos befolkningen som avgör om ett land utvecklas. Om politikerna verkligen kunde skapa välstånd så skulle kommandoekonomier som det forna Sovjetunionen ha uppnått större framgångar än kapitalistiska ekonomier.

År 2010 skrev du boken "Låt dem inte komma undan" tillsammans med Thomas Gür. I den boken tar du upp tio frågor som politikerna bör kunna besvara. Bland annat listar du att invandrare hamnar utanför arbetsmarknaden, angrepp på räddningspersonal i utanförskapsområden och att våldsbrotten ökar. Boken kräver svar från politikerna, men fjorton år senare har problemen bara förvärrats och väljarna låter alltjämt politikerna komma undan.

Hade jag skrivit boken idag så hade jag kommit till slutsatsen att politikerna inte går att ställa till svars eftersom de inte har en aning om vad de ska göra för att korrigera sina misstag.

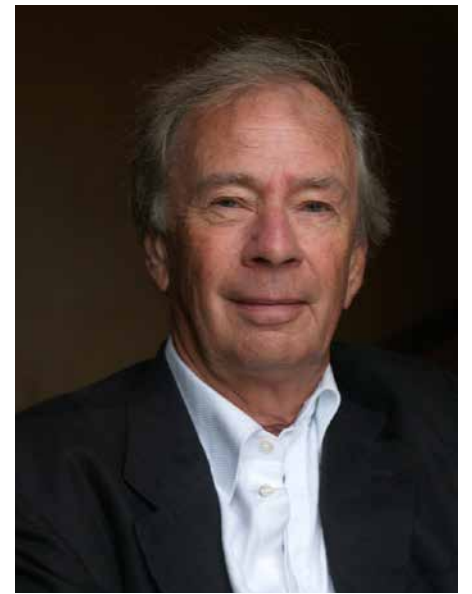
Det ligger i politikernas intresse att folk ser sig som svaga och beroende av välfärdsstaten.

I boken "Den övermodiga beskyddaren" från 2012 förklarar du att politiken saknar verktyg att hantera samhällsproblemen som orsakats av det civila samhällets förfall och därmed dygdernas försvagning. Det är något du även återkommer till i boken Min oro från 2014 där du myntar begreppet Det Goda Samhället. Vad är Det Goda Samhället?

I Det goda samhället tar medborgarna ansvar, har en stor plikt känsla och tar hand om varandra. Det är den mentaliteten som driver framgång. Ett exempel på den mentaliteten går att finna i Runebergs dikt om Bonden Paavo, som under missväxtåren oförvitligt arbetade på och åt barkbröd utan att knussla. När han senare får en god skörd fortsätter han äta barkbröd för att solidariskt kunna hjälpa sin granne som fått missväxt samma år. Tyvärr så har politikerna inte förstått bonden Paavos dygder och deras avgörande inverkan på välbefinnandet. De har inte ens tänkt tanken, vilket även gäller de flesta ekonomer.

Karl Marx menade att samhällets ideologi är den härskande klassens ideologi, dvs att det synsätt som passar den härskande klassen tenderar att bli den gängse uppfattningen i samhället. Hur yttrar sig detta i Sverige?

Den härskande klassen i Sverige är politikerväldet. Men i ett historiskt perspektiv är politiker en relativt ny grej eftersom folket inte haft möjlighet att välja ombud tidigare. Politiker utgör en särskild ombudsklass som utvecklat en egen ideologi. Politikerna kontrollerar staten och därmed nästan hälften av Sveriges BNP. De tillsätter likasinnade kollegor och kan använda statens våldsapparat för att hämta in skattepengar till sin försörjning. Politikernas ideologi hävdar att de är viktiga och att folket inte skulle klara sig utan dem. För det ligger i politikernas intresse att folk ser sig som svaga och beroende av välfärdsstaten. Ett sådant synsätt befäster nämligen politikernas makt och existensberättigande.

Den Nya Valfärdens grundare Patrik Engellau.

Politikerväldet hämtar sin makt från folkets nästan religiösa övertygelse om politikens förmåga att lösa problem, det vill säga att politikerna kan utföra underverk om de bara får mer pengar och makt. Till exempel tron att politiker kan skapa jobb, vilket är felaktigt. Det visar inte minst satsningarna på Northvolt och det gröna stålet. Politikerna får för sig att de ska klara av saker som ingen klarat av tidigare men det är ingen politiker som tar ansvar för konsekvenserna när det går fel. I slutändan är det skattebetalarna som tvingas plocka upp notan för politikernas misslyckande experiment.

Jag tror att allt fler människor kommer till insikten att politikerna inte kan lösa problemen och inte heller skapa välstånd, trots att de tar åt sig äran för saker. Till exempel har politikerna tagit åt sig äran för att på nationell skala ha infört något som tidigare fanns lokalt. Grunden för den moderna välfärdsstaten låg i solidariteten människor emellan - i kommunen, i släkten och i familjen. Det politikerna gjorde var att förstatliga denna solidaritet, vilket tyvärr fick människor att börja ändra sin mentalitet och glömma de dygder som gjorde Sverige framgångsrikt.

Svenskar som lever idag har ärvt ett välfungerande samhälle av sina förfäder och tar det för givet. Men den som inte förstår hur och varför välstånd skapas kommer inte heller att förvalta arvet på ett vettigt sätt. Det gamla talesättet "förvärva, ärva, fördärva" är inte bara giltigt för förmögna familjer utan även för Sveriges utveckling. □

Ditt stöd gör skillnad!

Stiftelsen Den Nya Valfärden har sedan starten 1988 utarbetat idéer för ett bättre Sverige och även omsatt en del av dessa idéer i handling.

Vårt hårda arbete har bidragit till att ändra makthavarnas syn på företagare och lättat upp många regler. Stödet från tiotusentals företagare ger oss en röst som hörs.

Tillsammans gör vi Sverige mer företagarevänligt! Ju fler vi är – desto mer lyssnar politikerna!

VI ARBETAR FÖR ATT FÅ SVERIGE PÅ RÄTT KÖL IGEN:

- Vi kontaktar politiker och förklarar hur de bör utforma politiken.
- Vi samlar ihop namnunderskrifter från företagare i viktiga frågor och skickar in till regeringen.
- Vi driver rättsfall när kommuner och myndigheter bryter mot upphandlingslagen eller ger olagligt statsstöd.
- Vi skriver beslutsunderlag för politiker.
- Vi skriver rapporter och böcker.
- Vi granskar och uppmärksammar kommuner och myndigheter som snedvrider konkurrensen.
- Vi skriver remissvar till utredningar som berör våra frågor.
- Vi opinionsbildar genom debattartiklar och insändare.

Bara företagare skapar nya, riktiga jobb. Företagarklimatet är inte ett särintresse utan ett fundament som vår gemensamma välfärd vilar på.

För mer information, kontakta:

Adam Rydstrom

E-post: adam.rydstrom@dnv.se

Eller besök vår hemsida:

www.dnv.se/stod-oss

den
nya
valfärden